

10. března 2023

Odborné stanovisko Katedry myslivosti a lesnické zoologie Fakulty lesnické a dřevařské České zemědělské univerzity v Praze k zachování výměr honiteb v ČR

Toto odborné stanovisko podporuje děkan Fakulty lesnické a dřevařské a děkan Fakulty životního prostředí České zemědělské univerzity v Praze.

Prohlášení

Odborné stanovisko akademických pracovníků Fakulty lesnické a dřevařské České zemědělské univerzity v Praze **nedoporučuje snížení minimální výměry honiteb v ČR**. Současná výměra 500 ha, která je stanovena zákonem 449/2001 Sb. o myslivosti, je minimální vhodnou výměrou z pohledu zachování biologických potřeb spárkaté zvěře, jakožto přírodního bohatství státu. Snížení výměr honiteb není nástrojem pro snížení početních stavů této zvěře a škod na zemědělských a lesních pozemcích. Klíčem k řešení problémů je zavedení účinných kontrolních mechanismů odlovu zvěře a změna systému plánování, který by měl být založen na biologických základech potřeb zvěře, hodnocení stavu ekosystému a míře jeho poškození.

V souvislosti se snížením minimální výměry honiteb by došlo pouze k významnému narušení biologických potřeb zvěře, nikoliv ke snížení škod zvěří.

Zdůvodnění

Důvodem založení honiteb a stanovení jejich minimálních výměr bylo od začátku motivováno především zachováním biologických potřeb zvěře a dále možnost zodpovědně se zvěří hospodařit. První předpisy, které výměru honiteb upravovaly, stanovily v roce 1849 (Říšským patentem č. 154/1849 z.z.) minimální výměru 200 jiter (tzn. dnešních 115 ha). Úlohou tehdejších uživatelů honiteb bylo udržitelné hospodaření hlavně s drobnou zvěří, tedy se zajícem polním, bažantem obecným či koroptví polní, jejichž prostorové nároky jsou v řádech desítek hektarů. Spárkatá zvěř se tehdy na našem území ve volných honitbách, s výjimkou srnčí zvěře, téměř vůbec nevyskytovala. Ta se začala rozšiřovat až po II. světové válce v souvislosti se změnou systému zemědělského a lesnického hospodaření. S ohledem na tuto skutečnost bylo nutné postupně změnit i přístupy ke zvěři, jejímu chovu, a především k redukci. Tehdy, pokud v honitbě chtěla být chována spárkatá zvěř, bylo požadováno vlastnit

min. 400 ha (Zákon o myslivosti č. 225/1947 Sb.). V roce 1962 pak byla výměra zvýšena jednotně na 500 ha.

Zvyšování minimálních výměr honiteb bylo odrazem potřeby hospodaření se spárkatou zvěří. Právě jelení, daňčí, sičí, mufloní nebo srnčí zvěř jsou dnes těmi druhy, se kterými potřebujeme efektivně hospodařit. Jejich prostorové nároky jsou ovšem násobně vyšší než u zajíců, bažantů nebo koroptví. V posledních deseti letech bylo na Fakultě lesnické a dřevařské ČZU v Praze realizováno několik výzkumů zaměřených na chování zvěře. Jednalo se o více než 300 jedinců jelení, sičí, černé nebo srnčí zvěře, kteří byli sledováni pomocí GPS technologie v několika rozdílných oblastech České republiky. Tento počet označených a monitorovaných jedinců je z vědeckého hlediska dostačující pro získání relevantních informací o chování zvěře a jejich ekologických nárocích. Bylo zjištěno, že průměrná velikost ročního domovské okrsku jelena nebo divočáka se pohybuje mezi 2 až 3 tisíci hektary, jelena siky 1 až 2 tisíci hektary a srnce mezi 300 až 500 hektary. Nicméně pro management zvěře není důležité pouze to, na jak velkém území žijí, ale i to, jakým způsobem se tam chovají. Bylo potvrzeno, že přežvýkavá zvěř (např. jelen, daněk, sika) se pravidelně během večerních hodin přesouvá na otevřené plochy a celou noc se zde intenzivně pase, aby se následně ráno vrátila na denní stávaníště, kde nachází klid. Vzdálenost těchto dvou míst je pak v průměru 500 až 800 metrů. Pokud zvěři znemožníme dodržování pravidelných pastevních cyklů (např. intenzivním lovem na otevřených plochách) a neumožníme jí přístup k přirozené pastvě, dojde velice rychle k bachorové disbalanci, což má za následek snížení zdravotní kondice zvěře, a zásadní zvýšení potenciálu vzniku škod na lesních porostech. Důvodem je skutečnost, že zvěř se pak většinu času ukrytá v hustých porostech, ve kterých jí ale chybí kvalitní pastva a potravinové centrum hypothalamu nutí zvěř přijmout náhradní potravu, kterou alespoň částečně sníží bachorovou disbalanci.

Přiměřený početní stav zvěře v honitbě je zásadní. Nicméně i zvěř v nízkých početních stavech může v důsledku narušení přirozených procesů a jejich biologických potřeb způsobit značné škody, a to zejména loupáním a ohryzem kůry stromů. Proto je nutné k lovu zvěře přistupovat zodpovědně a prostorově ho diferencovat tak, aby se zvěř nesoustředila v místech, kde působí škody a zároveň ji umožnili uspokojení potravních nároků v částech honitby, kde škody nepůsobí či jsou zanedbatelné. Tento management zvěře je možné ale praktikovat pouze ve větších honitbách

Zároveň efektivní společné lovy v malých honitbách by nebylo možné provádět, protože psi, kteří jsou nezbytnou součástí společných nahánek, proženou i sousední honitby. To potvrzují i historické zkušenosti. Například ve Vládním nařízení č. 127/1941 Sb. o myslivosti bylo zakázáno „vykonávati honbu s brakýři v honebním okrsku pod 1000 ha plochy“. Dnešní praxe potvrzuje, že účinnými se ukazují profesionálně organizované tzv. naháňky se slíděním, které lze ovšem provádět pouze v honitbách, ve kterých lze vytvořit alespoň dvě 300–500 ha velké leče.

Pokud tedy chceme se zvěří dlouhodobě moderně hospodařit a umožnit její existenci s důrazem nejenom na nízkou populační hustotu, ale také na zachování jejich biologických

potřeb, není možné toto provádět v honitbách o velikostech nižších stovek hektarů. Moderní management zvěře by měl být provozován na základě vědeckých poznatků a na profesionální úrovni.

Současné strategie mezinárodních úmluv se zaměřují na stabilizaci ekosystémů a snížení fragmentace právě z důvodu efektivního managementu populací a zajištění jejich biologických potřeb. To se týká v plné míře i velikosti honiteb, jako jednotek, na kterých je management prováděn. Problém s početními stavy zvěře a jejich vlivu na lesní a zemědělské pozemky tak souvisí především s rozdílným přístupem jednotlivých vlastníků honiteb (jeden vlastník upřednostňuje zvěř, jiný naopak), který se v případě zmenšení honiteb (tzn. fragmentace) ještě akcentuje, bude tu násobně více subjektů s rozdílnými cíli, které často půjdou proti sobě. Výsledek může přinést pouze koordinovaný a jednotný postup v co nejširším krajinném měřítku.

Z výše uvedených důvodů řešení aktuálního problému spatřujeme především ve zvýšení míry jednotného přístupu. Toho lze dosáhnout především zvýšením pravomocí státní správy myslivosti. Jako zásadní považujeme proto zavedení jednotného systému kontroly lovu a zavedení systému stanovení plánu lovu na základě míry poškození ekosystému.

Na základě uvedených argumentů považujeme návrh na zmenšení výměry honiteb za neodborný, nerespektující biologické potřeby zvěře a neřešící problém s vysokými stavy spárkaté zvěře.

doc. Ing. Vlastimil Hart, Ph.D.

vedoucí Katedry myslivosti a lesnické zoologie Fakulty lesnické a dřevařské ČZU v Praze

prof. Ing. Róbert Marušák, PhD.

děkan Fakulty lesnické a dřevařské České zemědělské univerzity v Praze

prof. RNDr. Vladimír Bejček, CSc.

děkan Fakulty životního prostředí České zemědělské univerzity v Praze